

***Diagnoza stanu problemów związanych ze zjawiskiem
nadużywania alkoholu i uzależnienia od środków psychoaktywnych
mieszkańców Gminy Bielsk***

Bielsk, listopad 2017r.

Wstęp

Głównym celem realizowanej diagnozy lokalnej jest ukazanie stanu problemów związanych ze zjawiskiem nadużywania alkoholu i uzależnienia od środków psychoaktywnych (alkoholu i narkotyków), wskazanie zasobów wsparcia, jak również zwrócenie uwagi na najpilniejsze potrzeby systemu wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów z uzależnieniem od środków psychoaktywnych. Badanie „Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Bielsk” została zrealizowana w październiku i listopadzie 2017 roku. Niniejszy raport zawiera wyniki badania społecznego przeprowadzonego wśród:

- uczniów szkół podstawowych
- uczniów gimnazjów,
- mieszkańców gminy Bielsk (powyżej 18 roku życia).

1. Metodologia badań

Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety, za jego pośrednictwem przebadano uczniów szkół w gminie Bielsk oraz mieszkańców pow. 18 roku życia. Badanie przeprowadzono w trzech szkołach, tj.: Szkole Podstawowej w Bielsku, Zespole Szkół Nr 2 w Ciachcinie Nowym oraz Gimnazjum w Bielsku. Badanie polegało na przedstawieniu respondentom kwestionariuszy z pytaniami oraz prośbie o ich indywidualne wypełnienie. Pytania podzielone były na bloki tematyczne:

- dotyczący używania narkotyków,
- dotyczący używania alkoholu,

Wszystkie pytania w kwestionariuszu ankiety były pytaniami zamkniętymi. Badanie miało charakter anonimowy. Podczas realizacji badań nie stwierdzono żadnych trudności, ankietowani bardzo chętnie brali udział w badaniu, byli zainteresowani przebiegiem diagnozy.

2. Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Bielsk

Powierzchnia Gminy Bielsk wynosi 125,53 km², tj. 12 553 ha, z czego 10 320 ha zajmują użytki rolne, a 2 233 ha to drogi, lasy i pozostałe grunty. Położona jest w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego i terytorialnie przynależy do powiatu plockiego ziemskiego i podzielona jest na 43 miejscowości składające się na 38 sołectw. Teren gminy zamieszkuje około 9 000 osób, a gęstość zaludnienia wynosi około 71 osób na 1 km². Na terenie gminy znajduje się szereg obiektów o wartościach architektonicznych,

historycznych oraz kulturowych objętych ochroną konserwatorską i znajdujących się w rejestrze zabytków nieruchomych.

Na terenie Gminy zarejestrowanych jest około 370 podmiotów gospodarczych. Są to głównie małe przedsiębiorstwa handlowo-usługowe. O pozycji przemysłowej decyduje głównie kilka przedsiębiorstw produkcyjnych, które łącznie zatrudniają setki osób i mogą poszczycić się osiągnięciem trwałej pozycji na branżowym rynku krajowym i zagranicznym. Są to zakłady specjalizujące się głównie w produkcji rolno-spożywczej.

3. Zasoby gminy

Placówki leczenia odwykowego.

Na terenie gminy Bielsk nie działa żadna placówka leczenia odwykowego. Osoby z gminy podejmujące leczenie korzystają ze świadczeń Poradni Przeciwalkoholowej w Płocku oraz Szpitala Psychiatrycznego w Gostyninie. Podstawowe formy pracy w/w zakładów leczniczych to terapia indywidualna i grupowa w oparciu o metody psychoterapeutyczne.

Profilaktyka

Na poziomie całej gminy Bielsk realizowane są programy profilaktyczne wdrażane przez pracowników socjalnych oraz wyspecjalizowanych terapeutów profilaktyki uzależnień. Działają oni w środowisku lokalnym organizując różnorodne formy pracy profilaktycznej i prewencyjnej z dziećmi i młodzieżą oraz osobami dorosłymi. Szkoły realizują Szkolne Programy Profilaktyczne. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizuje na terenie szkół warsztaty profilaktyczne.

Zasoby instytucjonalne i osobowe

- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dla ofiar przemocy (Psycholog, Pedagog),
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi i innym patologiom społecznym,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku (Specjalista Pracy Socjalnej, Asystent Rodzin),
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku,
- Posterunek Policji w Bielsku,
- Trzy Kościoły Parafialne w Bielsku, Ciachcinie i Zagrobie,
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Bielsk (Pedagodzy szkolni)

- Gminna Biblioteka Publiczna w Bielsku wraz z filiami w Ciachcinie, Zągotach i Zagrobie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Bielsku,
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Bielsku i Zągotach.

4. Analiza i raport z badań ankietowych

W ramach badania społecznego „Diagnoza problemów społecznych wśród mieszkańców gminy Bielsk” przeprowadzono badanie kwestionariuszem ankiety wśród uczniów trzech szkół z terenu gminy Bielsk oraz osób w wieku powyżej 18 roku życia:

- Szkoła Podstawowa w Bielsku,
- Zespół Szkół Nr 2 w Ciachcinie Nowym,
- Gimnazjum w Bielsku.

Podział respondentów ze względu na płeć:

Szkoła Podstawowa: K - 48% M - 52%

Gimnazjum: K - 34% M - 66%

Osoby pow. 18 roku życia: K - 55% M - 45 %

Ogólnie w całym badaniu 49% stanowiły kobiety a 51% mężczyźni.

Analiza ankiety pod kątem problematyki uzależnienia od narkotyków.

Pierwszym pytaniem zawartym w kwestionariuszu ankiety było: Czy kiedykolwiek w życiu używałeś narkotyków?, na które respondenci mieli możliwość udzielenia odpowiedzi *tak* lub *nie*

	Szkoła Podstawowa		Gimnazjum		Dorośli	
	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna
TAK	2%	2%	0%	6%	2%	4%
NIE	98%	98%	100%	94%	98%	96%

Na pytanie w jakim wieku sięgnąłeś po narkotyki najniższą odpowiedzią było 11 lat pozostali sięgali w wieku 13 i 15 lat.

Na pytanie jak często bierzesz narkotyki 100 % uczniów szkół podstawowych i gimnazjów odpowiedziało, że wcale, natomiast wśród osób dorosłych 2 % badanych stwierdziło, że zażywa narkotyki kilka razy w roku.

Kolejne pytanie było poświęcone łatwości zdobycia narkotyków w Gminie Bielsk. 90 % stwierdziło, że nie wie jak pozyskać narkotyki, 8% stwierdziło, że łatwo, a 2% że bardzo trudno.

Na kolejne dwa pytania: jak zdobywasz narkotyki i skąd masz pieniądze na narkotyki, 100 % ankietowanych zaznaczyło odpowiedź nie biorę narkotyków.

Na pytanie: czy masz wystarczającą wiedzę na temat skutków brania narkotyków, 80% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź tak, a 20% nie.

W ostatnim pytaniu: czy znasz instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym od narkotyków, 82% odpowiedziało, że nie, a 18%, że tak.

Analiza ankiety pod kątem problematyki uzależnienia od alkoholu.

Pierwszym pytaniem zawartym w kwestionariuszu ankiety było: Czy kiedykolwiek w życiu spożywałeś alkohol?, na które respondenci mieli możliwość udzielenia odpowiedzi *tak* lub *nie*

	Szkoła Podstawowa		Gimnazjum		Dorośli	
	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna	Kobieta	Mężczyzna
TAK	25%	25%	88%	55%	100%	100%
NIE	75%	75%	12%	45%	0%	0%

Na pytanie w jakim wieku sięgnąłeś po raz pierwszy po alkohol, najczęstszymi odpowiedziami był wiek 12-14 lat (około 50%), a 5% w wieku poniżej 10 lat.

Na pytanie jak często spożywasz alkohol, 68% ankietowanych odpowiedziało, że wcale, 12% po alkohol sięga kilka razy w roku, 1% kilka razy dziennie.

Na kolejne dwa pytania: jak zdobywasz alkohol i skąd masz na niego pieniądze: ponad 70 % ankietowanych stwierdziło, że nie pije alkoholu, a ponad 20 % że kupuje za własne pieniądze, 2% ankietowanych, że kradnie.

Na pytanie: czy masz wystarczającą wiedzę na temat skutków picia alkoholu, 93% respondentów odpowiedziało, że tak.

W ostatnim pytaniu: czy znasz instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym od alkoholu, tylko 40% ankietowanych stwierdziło że tak.

Wnioski z badań ankietowych

Wniosek 1

Badanie wskazuje, że na etapie przejścia ze szkoły podstawowej do gimnazjum następuje duży wzrost używania środków psychoaktywnych,

Rekomendacja 1

Realizacja programów profilaktycznych obejmować powinna coraz młodsze grupy wiekowe. Jak wykazują badania, jednym z ważniejszych zadań jest dotarcie do uczniów szkół podstawowych. Jest to najlepszy moment, aby wpłynąć na zmianę preferencji w korzystnym kierunku, gdyż po przejściu do gimnazjum zaczyna się wzrost niepożądanych zachowań – eksperymentowania z narkotykami. Słuszną rekomendacją wydaje się być potrzeba rozpoczęcia wprowadzenia działań profilaktycznych już w pierwszych klasach szkół gimnazjalnych lub w ostatnich klasach szkół podstawowych.

Wniosek 2

Badanie wskazuje, że na etapie przejścia ze szkoły podstawowej do gimnazjum następuje duży i stały wzrost osób pijących alkohol, w szkole podstawowej są to nieliczne przypadki a pod koniec gimnazjum prawie wszyscy uczniowie mają za sobą inicjację alkoholową

Rekomendacja 2

Tu także słuszną rekomendacją wydaje się być potrzeba rozpoczęcia wprowadzenia działań profilaktycznych już w ostatnich klasach szkół podstawowych.

Wniosek 3

Badania wykazały, że wśród uczniów znacznie większym problemem jest spożywanie alkoholu niż narkotyków.

Rekomendacja 3

Przeprowadzane programy profilaktyczne powinny być skoncentrowane na problemie uzależnienia od alkoholu.

Wniosek 4

Badania wykazały, że gro młodzieży, która jest zainteresowana zdobyciem alkoholu nie ma z tym żadnego problemu. Głównym źródłem jest tu grono znajomych lub osoby dorosłe. Zdarza się też, że młodzież samodzielnie dokonuje zakupu.

Rekomendacja 4

Odpowiedzią na tak sformułowany wniosek może być wprowadzenie działań edukacyjnych prowadzonych dla rodziców, kadry pedagogicznej i sprzedawców alkoholu. Równorzędnie warto prowadzić zajęcia dla młodzieży uświadamiające wpływ grupy rówieśniczej.

Wniosek 5

Badania wykazały, że istnieje potrzeba organizowania programów profilaktycznych w każdej z badanych klas (od szkoły podstawowej, poprzez gimnazjum).

Rekomendacja 5

Warto wprowadzić programy profilaktyczne dostosowane do możliwości edukacyjnych uczniów, należy zakupić takie programy edukacyjne, aby były dopasowane do poziomu rozwoju ucznia.

PODSUMOWANIE

Realizacja badania lokalnego *Diagnoza stanu problemów związanych ze zjawiskiem nadużywania alkoholu i uzależnienia od środków psychoaktywnych mieszkańców gminy Bielsk* wskazał podstawowe dane na temat wiedzy, postaw oraz opinii uczniów i mieszkańców na temat uzależnienia od alkoholu i narkotyków, ale również pokazał możliwe kierunki zmian. Bardzo istotnym faktem jest pierwszorzędne poznanie zjawiska, przed wprowadzaniem jakichkolwiek zmian, czy wdrażaniem nowych projektów. Poznanie zjawiska odbywa się poprzez przeprowadzenie diagnozy. Takiemu celowi służyła niniejsza diagnoza – aby przede wszystkim poznać obecny stan problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków na terenie gminy Bielsk oraz na jej podstawie podjąć odpowiednie działania. Warto zatem zwrócić uwagę na rekomendacje powstałe na skutek analizy danych, oraz wdrożyć je w lokalne programy przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

ANKIETA (dzieci i młodzież)

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku zwraca się z prośbą o wypełnienie ankiety, niezbędnej do przeprowadzenia diagnozy problemów uzależnień w Gminie Bielsk. (Ankieta jest anonimowa)

Wiek.....lat

Płeć: M/K

Część I - UŻYWANIE NARKOTYKÓW

1. Czy kiedykolwiek w życiu UŻYWAŁAŚ/UŻYWAŁEŚ NARKOTYKÓW? ☐ Tak ☐ Nie

2. W jakim wieku sięgnąłeś/sięgnęłaś po NARKOTYKI po raz pierwszy?

mniej niż 10 lat	11 lat	12 lat	13 lat	14 lat	15 lat	16 lat
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Jak często bierzesz NARKOTYKI?

wcale	kilka razy w roku	raz na miesiąc	kilka razy na miesiąc	raz na tydzień	kilka razy dziennie
☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Czy łatwo jest zdobyć/kupić NARKOTYKI w Gminie Bielsk?

bardzo trudno	dość trudno	łatwo	bardzo łatwo	nie wiem
☐	☐	☐	☐	☐

5. Jak zdobywasz NARKOTYKI?

1. Kupuję sam/sama ☐
2. Zabieram rodzicom/innym dorosłym ☐
3. Częstują mnie koledzy/koleżanki ☐
4. Kradnę ☐
5. Nie biorę narkotyków ☐

6. Skąd masz pieniądze na NARKOTYKI?

1. Kieszonkowe ☐
2. Pracuję ☐
3. Sprzedaję swoje rzeczy ☐
4. Kradnę ☐
5. Nie biorę narkotyków ☐

7. Czy masz dostarczającą wiedzę na temat skutków brania NARKOTYKÓW? ☐ Tak ☐ Nie

8. Czy znasz instytucje na terenie Twojego miasta, które pomagają osobom uzależnionym od NARKOTYKÓW? ☐ Tak ☐ Nie

Część I - UŻYWANIE ALKOHOLU

1. Czy kiedykolwiek w życiu SPOŻYWAŁAŚ/SPOŻYWAŁEŚ ALKOHOL? ☐ Tak ☐ Nie

2. W jakim wieku sięgnąłeś/sięgnęłaś po ALKOHOL po raz pierwszy?

mniej niż 10 lat	11 lat	12 lat	13 lat	14 lat	15 lat	16 lat
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Jak często pijesz ALKOHOL?

wcale	kilka razy w roku	raz na miesiąc	kilka razy na miesiąc	raz na tydzień	kilka razy dziennie
☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Jak zdobywasz ALKOHOL?

1. Kupuję sam/sama ☐
2. Zabieram rodzicom/innym dorosłym ☐
3. Częstują mnie koledzy/koleżanki ☐
4. Kradnę ☐
5. Nie piję alkoholu ☐

5. Skąd masz pieniądze na ALKOHOL?

1. Kieszonkowe ☐
2. Pracuję ☐
3. Sprzedaję swoje rzeczy ☐
4. Kradnę ☐
5. Nie piję alkoholu ☐

6. Czy masz wystarczającą wiedzę na temat skutków picia ALKOHOLU? ☐ Tak ☐ Nie

7. Czy znasz instytucje na terenie Twojego miasta, które pomagają osobom uzależnionym od ALKOHOLU? ☐ Tak ☐ Nie

Bardzo dziękujemy za wypełnienie ankiety.

ANKIETA (dorośli)

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku zwraca się z prośbą o wypełnienie ankiety, niezbędnej do przeprowadzenia diagnozy problemów uzależnień w Gminie Bielsk. (Ankieta jest anonimowa)

Wiek.....lat

Płeć: M/K

Część I - UŻYWANIE NARKOTYKÓW

4. Jak często bierzesz NARKOTYKI?

wcale kilka razy w roku raz na miesiąc kilka razy na miesiąc raz na tydzień kilka razy dziennie

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2. Czy łatwo jest zdobyć/kupić NARKOTYKI w Gminie Bielsk?

bardzo trudno dość trudno łatwo bardzo łatwo nie wiem

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

3. Jak zdobywasz NARKOTYKI?

1. Kupuję sam/sama ☐

2. Częstują mnie znajomi ☐

3. Kradnę ☐

4. Nie biorę narkotyków ☐

4. Skąd masz pieniądze na NARKOTYKI?

1. Pracuję ☐

2. Kradnę ☐

3. Nie biorę narkotyków ☐

5. Czy masz dostarczającą wiedzę na temat skutków brania NARKOTYKÓW?

☐ Tak ☐ Nie

6. Czy znasz instytucje na terenie Twojego miasta, które pomagają osobom uzależnionym od NARKOTYKÓW?

☐ Tak ☐ Nie

Część I - UŻYWANIE ALKOHOLU

4. Czy kiedykolwiek w życiu SPOŻYWAŁAŚ/SPOŻYWAŁEŚ ALKOHOL? ☐ Tak ☐ Nie

5. Jak często pijesz ALKOHOL?

wcale kilka razy w roku raz na miesiąc kilka razy na miesiąc raz na tydzień kilka
razy dziennie

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

3. Jak zdobywasz ALKOHOL?

1. Kupuję sam/sama ☐

3. Częstują mnie znajomi ☐

4. Kradnę ☐

5. Nie pije alkoholu ☐

4. Skąd masz pieniądze na ALKOHOL?

1. Pracuję ☐

2. Kradnę ☐

3. Nie piję alkoholu ☐

5. Czy masz wystarczającą wiedzę na temat skutków picia ALKOHOLU?

☐ Tak ☐ Nie

6. Czy znasz instytucje na terenie Twojego miasta, które pomagają osobom uzależnionym od ALKOHOLU?

☐ Tak ☐ Nie

Bardzo dziękujemy za wypełnienie ankiety.